

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Веселина Канатова – Бучкова
Институт за държавата и правото при БАН
Секция „Публичноправни науки“
Административно право и административен процес

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по „Административно право и административен процес“ в Института за държавата и правото при Българска академия на науките

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по научната специалност Административно право и административен процес в научно направление 3.6 Право. Научна специалност: Правна социология. Правна информатика в ИДП – БАН, съобразно заповед № РД-09-47/03.07.2024 г. на научния секретар на ИДП-БАН.

Автор на дисертационния труд: **Пирин Русланов Соколов**

Тема на дисертационния труд: „Статут на Агенцията по вписванията като административен орган и правомощията на служителите (правно-социологическо изследване)“

Научен ръководител: проф.д-р Стефка Наумова
проф.д-р Веселина Канатова-Бучкова

I. Информация за дисертанта.

Докторантът е роден през 1960 г. Завършил е право в РУ „Ангел Кънчев“, гр. Русе и политикономия в УНСС, гр. София. Докторантът е дългогодишен служител на Агенцията по вписванията, гр. София, като от 2014 г. до настоящия момент е директор на РД – София в Агенцията по вписванията.

II. Обща характеристика на представения труд.

Трудът е съобразен с изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Структуриран е в три глави, с общ обем на дисертацията – 220 страници, ведно с използваната литература, включваща 45 български и 31 чуждестранни научни публикации.

По темата на изследване липсват цялостни разработки, а и проблемът е актуален, предвид навлизането на дигитализацията и все по-нарастващата нужда от въвеждането на електронното управление. Агенцията по вписванията е административен орган със специална компетентност, чийто актове пораждат действие в гражданскоправните отношения и не са типичната проява на административни правомощия. Агенцията по вписванията прилага предвидените в ГПК и в специалните закони охранителни и регистърни производства, а не общият процесуален закон – АПК. Въпреки статута ѝ на административен орган, контролът върху актовете на Агенцията по вписванията се осъществява от общите граждански, а не административни съдилища – процедура, която предопределя специфичния статут на АВ.

Темата е разделена в три глави.

В първа глава е разгледан правния статус на Агенцията по вписванията и нейното „социално значение“ от гледна точка на характерните особености и действие на вписването. Посочени са видовете вписвания съобразно правния резултат на конкретното вписване – оповестителен, защитен и конститутивен. Сочи се, че Агенцията по вписванията е своеобразна информационна банка, на която е възложена много важна роля в обществения, икономическия и социален живот на страната, защото съхранява имотната и фирмената история. Препоръчвам в тази част на изследването по-задълбочено да се анализира противоречието в статуса на Агенцията по вписванията съобразно нейния Устройствен правилник, с оглед на посочването на стр. 38 и 39, че тя е със статут на изпълнителна агенция към министерство на правосъдието и администрация към министъра на правосъдието. Съгласно Закона за администрацията, органите на изпълнителна власт (административните органи) се подпомагат в своята дейност от администрация, чийто служители не притежават административни правомощия и нямат качеството „административни органи“ (чл. 34 ЗА). Съгласно чл. 19, ал. 4, т. 3 ЗА, административният

орган е изпълнителният директор на изпълнителна агенция. Същевременно администрацията към съответния административен орган, както в случая се сочи да е министерството на правосъдието, не може да е самостоятелно юридическо лице на бюджетна издръжка.

Авторът сочи, че свързването на масивите от данни от регистрите, администрирани от АВ, с единните информационни регистри в рамките на Европейския съюз и тяхната правилна експлоатация са част от елементите на националната сигурност, което налага завишаване на отговорностите пред Агенцията по вписванията. В първата глава е описана и структурата на АВ, тенденциите в административноправната уредба относно подлежащите на вписване обстоятелства, наличие на девиационен риск с оглед измененията в правната уредба, както и отделните видове регистри.

На някои места има повторение на параграфи, които препоръчвам да се отстранят (стр. 36 и 37, стр. 42 и др.), включително и правописни неточности.

Във втората глава се изследва правното положение на съдията по вписванията, неговите правомощия и актове, взаимоотношенията между съдиите по вписванията и подпомагащата го администрация, както и функциите на общата и специална администрация на АВ. Не споделям становището на автора относно характера на акта на съдията по вписванията. Дисертантът сочи, че вписването става по разпореждане на съдията по вписванията чрез съдебен акт, постановен при съдийска независимост и самостоятелна преценка (стр. 101). Това посочване не кореспондира с правния статус на АВ като административен орган, на който по закон е възложено осъществяването на административни услуги, както е посочено и от автора в глава първа на дисертацията. Волеизявленията по административно обслужване по определение съставляват индивидуални административни актове, поради което актовете на съдиите по вписванията са административни актове, независимо от обстоятелството, че се постановяват от длъжностни лица, определени като „съдии“. Различието в случая се свързва с установения друг процесуален ред за тяхното оспорване, който е следствие от съществуващия преди измененията в статуса на АВ процесуален способ за контрол върху актовете на нейните служители. В тази връзка следва да се спомене и изменението в АПК относно лицата, които поради спецификата на осъществяваните от тях публични функции, попадат под

определението за административен орган и издават административни актове. Съгласно чл. 21, ал. 1, предл. второ и трето, индивидуални административни актове издават освен административни или други овластени с административни функции органи и организации, но и лицата, осъществяващи публични функции (например нотариусите) и организациите, предоставящи обществени услуги. Мнението ми е, че компетентността на съдиите по вписванията е обвързана и те не действат в условията на оперативна самостоятелност и нямат право на преценка дали да постановят вписване, когато са предоставени всички изискуеми документи. С оглед на изложението във втора глава и разглеждането на статута и правомощията на съдиите по вписванията, изпълнителния директор на АВ, служителите от Службата по вписвания и длъжностните лица от Службата по регистрация, се поставя въпроса за това дали служителите в АВ имат различен правен статус и правомощия с оглед вида на обстоятелствата, за които разпореждат вписване? Дали длъжностните лица по регистрация, които осъществяват функции по Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, по Закона за особените залози, по Закона за регистър БУЛСТАТ и по Семейния кодекс имат различни правомощия и статус, в сравнение със съдиите по вписвания, описани §1 от глава втора? Тези длъжностни лица аналогично на съдиите по вписвания разпореждат вписване на определени обстоятелства с произтичащи от вписването правни последици за третите лица.

В трета глава е анализирано проведеното от автора емперично правно-социологическо изследване. Посочва се, че е налице функционална връзка между правосъзнанието на служителите на Агенцията по вписванията и ефективност на производството по вписване.

В заключение: Темата е актуална. Структурирана е в съответствие с предмета на изследване. Въпросите са добре развити и анализирани, като предложенията *de lege ferenda* съставляват приносни моменти на изследването. Съдържанието на дисертацията отговаря на чл. 6, ал.3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27, ал.2 от ППЗРАСРБ.

С оглед на горното, предлагам на научното жури да бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ по научната специалност 3.6 „Право“ на Пирин Русланов Соколов, докторант в задочна форма на обучение в секция „Публичноправни науки“ в ИДП при БАН.

26.08.2024 г.

Проф.д-р В.Бучкова